

جستجوی اطلاعات سلامت در اینترنت توسط مراجعین به درمانگاه‌های مراکز آموزشی درمانی شهرستان قم، سال ۱۳۹۴

زهرا جعفری ندوشن^۱، خدیجه علیپور ندوشن^۲، هدی احمري طهران^{۳*}، نرگس محمد صالحی^۴، ناراله شجاعی^۵، آزاده عسگریان^۶،
محسن فرح‌آبادی^۲

چکیده

زمینه و هدف: اطلاعات سلامت، طیف وسیعی از اطلاعات را شامل می‌شود، از جمله اطلاعات درباره بیماری‌ها و نحوه پیشگیری و درمان اولیه آنها که یکی از دغدغه‌های اصلی برای بسیاری از افراد است. در این مطالعه وضعیت جستجوی اطلاعات سلامت در اینترنت توسط مراجعین به درمانگاه‌های مراکز آموزش درمانی شهرستان قم بررسی گردید.

روش بررسی: پژوهش حاضر به روش توصیفی - مقطعی بر روی ۴۵۷ نفر از مراجعه‌کننده (همراه یا بیمار) به درمانگاه‌های مراکز آموزشی - درمانی دانشگاه علوم پزشکی قم در سال ۱۳۹۴ با روش نمونه‌گیری سهمیه‌ای و با استفاده از پرسشنامه برگرفته از مطالعه AIGhamdi انجام شد. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آماری کای‌اسکوئر و رگرسیون لجستیک در سطح معنی‌داری، $p < 0/05$ تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: ۴۱٪ از نمونه‌ها، در مورد وضعیت سلامتی خود از اینترنت استفاده می‌نمودند. در بررسی جستجوی اطلاعات سلامت، اکثریت نمونه‌ها (۸۷٪) در مورد وضعیت پزشکی خود از اینترنت استفاده کرده بودند. بیشترین موضوع مورد جستجو (۱۴٪) سرطان بود و اکثریت نمونه‌ها (۵۲٪)، اطلاعات پزشکی به‌دست‌آمده از اینترنت را مفید و (۵۸٪) نسبتاً کافی بیان کردند. همچنین با استفاده از آزمون کای‌اسکوئر بین سن ($p=0/001$)، تحصیلات ($p=0/000$) و جستجوی اطلاعات سلامت در طول یک‌ماه، ارتباط معنی‌داری مشاهده شد.

نتیجه‌گیری: با توجه به میزان استفاده کم و آشنا نبودن جامعه در زمینه جستجوی اطلاعات سلامت، مسئولان باید نسبت به برنامه‌ریزی جهت افزایش مهارت و سواد اطلاعات سلامت تلاش کنند. همچنین نسبت به صحت و اعتبار اطلاعات موجود در اینترنت نظارت داشته باشند.

کلید واژه‌ها: مصرف‌کننده اطلاعات بهداشتی؛ سواد بهداشتی؛ تکنولوژی اطلاعات؛ اینترنت.

اکمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه پردیس بین‌الملل، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی، یزد، ایران.

^۱دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران.

^۲گروه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران.

*نویسنده مسئول مکاتبات:

هدی احمري طهران، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران؛

آدرس پست الکترونیکی:

ahmari9929@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۲/۹

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۴/۲۴

لطفاً به این مقاله به‌صورت زیر استناد نمایید:

Jafary Nodoushan Z, Alipour Nodoushan Kh, Ahmari Tehran H, Mohammad Salehi N, Shojaei S, et al. Search for health-related information in internet by people referred to clinics of training-treatment centers in Qom City, Iran, 2015. Qom Univ Med Sci J 2016;10(9):61-69. [Full Text in Persian]

مقدمه

وب جهان‌گستر از مهم‌ترین منابع اخذ اطلاعات مرتبط با پزشکی محسوب می‌شود که طی سالهای اخیر دارای رشد فزاینده‌ای بوده و همزمان با رشد جمعیت کشورها و افزایش نیازهای اطلاعاتی افراد مورد توجه قرار گرفته‌است. از سوی دیگر جهانی بودن وب، دسترسی‌پذیری آن بدون داشتن محدودیت‌های زمانی و مکانی، همچنین نبود ممیزی اطلاعات، از مهم‌ترین دلایل رشد سریع این محیط طی سالهای اخیر بوده است. حدود ۸۰-۷۵٪ از کاربران در سال ۲۰۰۹ اطلاعات پزشکی مورد نیاز خود را از طریق وب جستجو کرده‌اند و ۷۵٪ از این افراد اظهار داشته‌اند نتایج حاصله، نقش کلیدی در تصمیم‌گیری‌های آنها داشته است (۱).

یکی از نیازهای اطلاعاتی افراد در زندگی روزمره، نیازهای مربوط به اطلاعات سلامت است. اطلاعات سلامت، طیف وسیعی از اطلاعات را شامل می‌شود، از جمله اطلاعات درباره بیماری‌ها، نحوه پیشگیری و درمان اولیه آنها که یکی از دغدغه‌های اصلی برای بسیاری از افراد است (۲). امروزه، اینترنت به‌عنوان یکی از منابع اصلی اطلاعات مرتبط با سلامت در نظر گرفته می‌شود. افزایش تعداد کاربران اینترنت در دنیا، افزایش استفاده از آن برای جستجوی اطلاعات مرتبط با سلامت را در پی داشته است. در اوایل سال ۲۰۰۰، در سرتاسر جهان، ۴/۵٪ از جستجوهای اینترنتی مرتبط با سلامت بوده (۳)، به طوری که از ۳۷٪ در سال ۲۰۰۵ به ۶۸٪ در سال ۲۰۰۹ رسیده است. در ایالات متحده، جستجوهای مرتبط با سلامت در کاربران اینترنت، ۷۹٪ گزارش شده است (۴). مطالعات مشابهی نیز در اروپا در این موضوع منتشر شده است (۵). در مطالعه AIGhamdi (سال ۲۰۱۲) در عربستان سعودی، ۸/۸۷٪ نمونه‌ها در اینترنت جستجو اطلاعات داشتند و ۵۸/۴٪ از جستجوی اطلاعات مربوط به سلامت بوده است (۴). وبسایت‌های مرتبط با سلامت هم‌اکنون پرشمارترین وبسایت‌های مورد مراجعه در جهان به شمار می‌روند که این نشان از نوع دید و نگرش مثبت به اطلاعات سلامت موجود در محیط اینترنت است (۲).

داشتن اطلاعات، اولین گام برای انتخاب سلامتی است. اطلاعات سلامت به‌عنوان یک رابط پیوسته بین آموزش بهداشت و ارتقای سلامت می‌باشد.

بنابراین، دسترسی به اطلاعات سلامت به آموزش بهداشت و انتخاب سبک زندگی سالم کمک می‌کند. حمایت از دسترسی افراد جامعه به اطلاعات سلامت موجب تغییر در فلسفه درمان بیماری شده که به توسعه ملی سلامت منجر می‌شود (۶).

حجم عظیمی از اطلاعات مرتبط با سلامت در دسترس بر روی اینترنت موجود است (۴). جستجو در اینترنت عمدتاً با هدف به‌دست آوردن اطلاعات و مشاوره در مورد علائم، اختلالات و درمان می‌باشد. اینترنت اجازه می‌دهد افراد مبتلا به بیماری با هم ارتباط برقرار کنند، امکان مشاوره با پزشک و سفارش دارو به‌صورت آنلاین را نیز ارائه می‌دهد. از آنجا که استفاده از اینترنت در جستجو برای اطلاعات مرتبط با سلامت در حال افزایش است، لذا مقامات بهداشتی و مسئولان، نگران کیفیت اطلاعات موجود در اینترنت هستند (۳). بسیاری از اطلاعات در اینترنت نادرست، ناقص و یا تاریخ گذشته است (۷)، همچنین بسیاری از اطلاعات تجاری بوده، و از آن به‌راحتی نمی‌توان استفاده کرد. استفاده از اطلاعات بهداشتی موجود در اینترنت، بدون کنترل و نظارت می‌تواند مضر و گمراه‌کننده باشد (۳).

انتظار می‌رود در راستای توسعه اطلاعات سلامت در اینترنت و سهولت دسترسی به این فناوری، استفاده از آن برای رفع نیازهای اطلاعات سلامت روزبه‌روز افزایش یابد و علی‌رغم وجود میزان قابل‌توجهی از اطلاعات فارسی حوزه سلامت در وب، شناخت منابع معتبر از نامعتبر و میزان آگاهی از کیفیت این اطلاعات، به‌درستی مشخص نیست. با توجه به صدمات بالقوه‌ای که اطلاعات نادرست و ساختگی می‌توانند بر بیماران و بهره‌گیران خدمات بهداشتی درمانی وارد کنند و بازبایی اطلاعات غلط که سلامتی افراد جامعه را به خطر اندازد (۱). این پژوهش در نظر دارد با بررسی وضعیت جستجوی اطلاعات سلامت در اینترنت توسط مراجعین به درمانگاه‌های مراکز آموزش درمانی شهرستان قم در سال ۱۳۹۴، اطلاعات ارزشمندی را در اختیار مسئولین و برنامه‌ریزان کشور قرار دهد تا زمینه ارتقای سطح سلامت افراد جامعه را فراهم آورند.

روش بررسی

در این پژوهش به روش توصیفی - مقطعی تعداد ۴۵۷ نفر از

علوم پزشکی قم، توزیع و تکمیل شد. اکثریت نمونه‌ها، مذکر (۵۸/۹٪)، متأهل (۷۱٪)، بیمار (۶۸٪) و ۴۶٪ نیز دارای شدت متوسط بیماری بودند، و ۵-۲ بار به پزشک (۴۲٪) مراجعه داشتند (جدول شماره ۱).

جدول شماره ۱: مشخصات دموگرافیک نمونه‌های مورد مطالعه

متغیر	تعداد (درصد)
سن (سال)	۲۰ و کمتر از ۲۰ (۲۹/۸)۱۲۸
	بیشتر از ۲۰ (۷۰/۲)۳۰۲
	مجرد (۱۸/۲)۸۳
وضعیت تأهل	متأهل (۷۱/۱)۳۲۵
	مطلقه و بیوه (۸/۷)۴۰
	زیردیلم و بیسواد (۴۷/۹)۲۱۹
تحصیلات	دیپلم (۲۹/۸)۱۳۶
	بالتر از دیپلم (۹۵/۶)۸۲
	مرد (۵۸/۹)۲۶۹
جنس	زن (۴۰/۹)۱۸۷
	بیمار (۶۸/۷)۳۱۴
	همراه بیمار (۳۰)۱۳۷
وضعیت بیماری	مزمن (۱۴/۹)۶۸
	موقت (۵۸/۲)۲۶۶
	خفیف (۱۶/۶)۷۶
شدت	متوسط (۴۶)۲۱۰
	شدید (۱۳/۱)۶۰

همچنین اکثریت نمونه‌ها (۵۲٪) در منزل دارای کامپیوتر بودند، ولی فقط ۴۲/۷٪ از اینترنت و ۲۷/۶٪ از پست الکترونیک استفاده می‌کردند. اکثریت نمونه‌ها در جستجو از اینترنت (۹۰٪)، از موتور جستجوی Google و ۵۹٪ از زبان فارسی استفاده می‌کردند. اکثریت نمونه‌ها (۹۱٪) از اینترنت ADSL و ۶۵٪ از اینترنت محل کار و ۵۱٪ در مورد بیماری خودشان و ۵۳٪ در یک‌ماه از اینترنت جهت جستجوی اطلاعات سلامت استفاده نداشتند. همچنین ۴۱٪ از اینترنت در رابطه با وضعیت سلامتی استفاده کرده بودند و نمونه‌هایی که از اینترنت استفاده می‌کردند جهت جستجوی اطلاعات پزشکی به ترتیب ۶۹٪ به استفاده از وبسایت پزشکان، ۶۷٪ به وبسایت انجمن‌های پزشکی، ۵۱٪ به وبسایت بیمارستان‌ها و ۳۴٪ به استفاده از چت‌روم‌ها پاسخ مثبت دادند. نمونه‌های مورد مطالعه در زمینه نوع اطلاعات مورد جستجو، ۲۳٪ در مورد وضعیت پزشکی خود ۲۰٪ وضعیت پزشکی دوستان و

مراجعه‌کننده به درمانگاه‌های مراکز آموزشی - درمانی دانشگاه علوم پزشکی قم (کامکار، شهید بهشتی، نکویی، ایزدی) با روش نمونه‌گیری سهمیه‌ای (تعداد حجم نمونه انتخاب‌شده به نسبت تعداد مراجعین به درمانگاه‌های ۳ مرکز آموزشی - درمانی براساس نمونه‌گیری در دسترس تکمیل شد)، در پاییز سال ۱۳۹۴ انتخاب شدند. حجم نمونه طبق فرمول برآورد حجم نمونه، براساس نسبت در یک جامعه و در نظر گرفتن نسبت جستجوی اطلاعات سلامت در اینترنت با استناد به مقاله AIGhamdi (۴) برابر با ۵۸/۴٪ و دقت برابر با ۰/۱ نسبت مذکور برابر با حداقل ۳۸۴ نفر تعیین شد، که با توجه به اینکه احتمال خروج نمونه از مطالعه زیاد بود، حجم نمونه ۴۷۷ نفر در نظر گرفته شد، ولی تعداد پرسشنامه‌های تکمیل‌شده، ۴۵۷ عدد بود. ملاک ورود به مطالعه شامل مراجعه‌کنندگانی بود (بیمار یا همراه بیمار)، که در همین زمان به درمانگاه‌های مراکز آموزشی - درمانی دانشگاه علوم پزشکی قم مراجعه کرده بودند. پرسشنامه‌ها توسط پرسشگر بین نمونه‌ها توزیع گردید.

ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه برگرفته از مطالعه AIGhamdi بود که در سال ۲۰۱۲ در عربستان سعودی انجام گرفت، و روایی و پایایی آن نیز در همان مطالعه به دست آمد (۴).

پرسشنامه شامل ۴۳ سؤال است که ۱۰ سؤال به مشخصات دموگرافیک و وضعیت سلامت نمونه‌های مورد مطالعه پرداخته و ۱۰ سؤال نیز در مورد وضعیت استفاده از اینترنت، ۵ سؤال در مورد وضعیت جستجوی اطلاعات سلامت در اینترنت، ۱۳ سؤال در مورد وضعیت تجربیات جستجوی اطلاعات سلامت و ۵ سؤال در مورد رضایتمندی از جستجوی اطلاعات سلامت می‌باشد. پرسشنامه مذکور به نظر متخصصین فن رسانده شد و روایی آن تأیید گردید. همچنین پایایی آن با انجام یک مطالعه پایلوت اندازه‌گیری و آلفای کرونباخ برابر ۰/۸ به دست آمد. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و با کمک آزمون‌های آماری کای اسکور و رگرسیون لجستیک تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها

در این مطالعه، پرسشنامه بین ۴۵۷ نفر از مراجعه‌کنندگان به درمانگاه‌های مراکز آموزشی - درمانی وابسته به دانشگاه

آشنایان، ۲۰٪ اطلاعات عمومی پزشکی، ۱۸٪ تناسب اندام، ۲۱٪ داروها و ۱۹٪ طب سنتی و گیاهان دارویی پاسخ مثبت دادند. نمونه‌هایی که به موضوعاتی در زمینه جستجوی اطلاعات سلامت پاسخ دادند ۱۶٪ بیماری‌های گوارشی، ۱۴٪ سرطان، ۱۲٪ بیماری‌های قلب و عروق، ۹٪ بیماری‌های روانی، ۱۰٪ اعتیاد و ۱۹٪ سایر را شامل می‌شد. جهت بررسی ارزیابی اطلاعات به‌دست‌آمده از اینترنت؛ ۴۰٪ ظاهر سایت، ۷۱٪ متعلق بودن وب‌سایت به مؤسسات پزشکی، ۶۹٪ گزینه "به هیچ مطلبی اعتماد نمی‌کنم بجز پزشک" و ۳۵٪ به گزینه "به هر مطلبی از اینترنت اعتماد می‌کنم" پاسخ مثبت دادند. در بیان تجربیات نمونه‌های مورد مطالعه، اکثریت نمونه‌ها (۳۱٪) اغلب به اطلاعات به‌دست‌آمده از اینترنت اعتماد کرده بودند و ۳۰٪ هرگز به این اطلاعات حاصله از اینترنت بدون مشورت با پزشک اعتماد نکرده و ۷۸٪ نیز هرگز از طریق اینترنت دارو نخریده بودند. همچنین اکثریت نمونه‌ها (۵۱٪)، هرگز داروهای گیاهی توصیه‌شده در اینترنت را برای درمان خود استفاده نکرده بودند. شایان توجه است که اکثریت نمونه‌ها (۵۲٪)، اطلاعات پزشکی به‌دست‌آمده از اینترنت را مفید و (۵۸٪) نسبتاً کافی بیان کردند.

اکثریت نمونه‌ها دلیل استفاده از جستجوی اینترنتی برای اطلاعات پزشکی خود را این‌گونه بیان کردند که ۹۷٪ می‌خواهند در مورد وضعیت سلامتی خود بیشتر بدانند، ۷۴٪ اطلاعاتی که از پزشک به دست آورده بودند را ناکافی می‌دانستند، ۷۳٪ اطلاعاتی که پزشک به آنها داده بود متقاعدشان نمی‌کرد. ۵۱٪ نمونه‌ها بیان کردند قبل از مراجعه به پزشک، جستجوی اطلاعات پزشکی از اینترنت را نداشته‌اند. اکثریت نمونه‌ها (۷۲٪) بیان داشتند اگر قبل از اینکه به پزشک مراجعه کنند جستجوی اطلاعات پزشکی از اینترنت داشته باشند، این اطلاعات را با پزشک در میان می‌گذارند و ۷۷٪ اثر این مشاوره روی وضعیت سلامتی خود را مثبت و ۸۱٪ منبع اصلی اطلاعات سلامت خود را پزشک اعلام کردند. در زمینه وضعیت رضایتمندی نمونه‌های مورد مطالعه، ۵۷٪ توضیح پزشک، ۴۴٪ آگاهی‌های پزشکی و ۴۴٪ اطلاعات به‌دست‌آمده از تلویزیون، مجلات و روزنامه‌ها را بیان کردند. براساس آزمون کای اسکوئر، بین سن ($p < 0/05$)، تحصیلات ($p < 0/0001$)، شدت بیماری ($p < 0/001$) و وضعیت بیماری ($p < 0/05$) با جستجوی اطلاعات سلامت در یک‌ماه، ارتباط معنی‌داری مشاهده شد (جدول شماره ۲).

جدول شماره ۲: ویژگی‌های شخصی و ارتباط آن با جستجوی یک‌ماهه اطلاعات سلامت نمونه‌های مورد مطالعه

pvalue	فراوانی جستجوی یک‌ماهه اطلاعات سلامت			ویژگی‌های دموگرافیک
	تعداد (درصد)			
	بیشتر از ۵ مرتبه	۵ و کمتر از ۵ بار	هیچ‌بار	
<0/05	۱۷ (۱۵/۵۴٪)	۴۷ (۴۲/۷٪)	۴۶ (۴۱/۸٪)	سن (سال)
	۱۷ (۱۰/۴٪)	۴۹ (۲۹/۹٪)	۹۸ (۵۹/۸٪)	
	۵ (۴/۸٪)	۲۲ (۲۱/۲٪)	۷۷ (۷۴٪)	
>0/0001	۱۰ (۱۰/۲٪)	۳۷ (۳۷/۸٪)	۵۱ (۵۲٪)	تحصیلات
	۲۰ (۲۴/۴٪)	۳۸ (۴۶/۳٪)	۲۴ (۲۹/۳٪)	
	۱۲ (۱۴/۵٪)	۳۸ (۳۷/۱٪)	۷۸ (۴۸/۴٪)	
>0/05	۲۳ (۹/۴٪)	۵۹ (۲۹/۷٪)	۷۷ (۶۰/۹٪)	جنس
	۹ (۱۳/۶٪)	۲۶ (۳۹/۴٪)	۳۱ (۴۷٪)	
	۱۰ (۱۰/۸٪)	۳۶ (۳۸/۷٪)	۴۷ (۵/۵٪)	
>0/05	۲ (۴/۳٪)	۹ (۱۹/۱٪)	۳۶ (۷۶/۶٪)	شدت بیماری
	۱۹ (۱۳/۳٪)	۵۶ (۳۹/۲٪)	۶۸ (۴۷/۶٪)	
	۲ (۳/۶٪)	۱۳ (۲۳/۲٪)	۴۱ (۷۳/۲٪)	

وب‌سایت‌های مشاهده‌شده در مورد جستجوی اطلاعات سلامت، ارتباط معنی‌داری وجود داشت (جدول شماره ۳).

همچنین بین سن ($p < 0/05$)، تحصیلات ($p < 0/0001$)، وضعیت بیماری ($p < 0/001$) و شدت بیماری ($p < 0/05$) با تعداد دفعات

جدول شماره ۳: ویژگی‌های شخصی و ارتباط آن با تعداد دفعات وبسایت‌های مشاهده شده در مورد جستجوی اطلاعات سلامت

pvalue	تعداد وبسایت‌های مشاهده شده		ویژگی‌های دموگرافیک
	هیچ‌بار	مشاهده شده	
<۰/۰۰۰۱	(/۶۵/۴)۷۰	(/۳۴/۶)۳۷	۲۰ و کمتر از ۲۰
	(/۳۹/۵)۶۴	(/۶۰/۵)۹۸	بیشتر از ۲۰
>۰/۰۰۰۱	(/۲۹/۷)۳۰	(/۷۰/۳)۷۱	بیسواد و زیردیپلم
	(/۴۸)۴۷	(/۵۲)۵۱	دیپلم
<۰/۰۰۵	(/۷۳/۸)۵۹	(/۲۶/۲)۲۱	بالتر از دیپلم
	(/۴۵/۷)۵۸	(/۵۳/۴)۶۹	مرد
>۰/۰۰۵	(/۵۰/۶)۷۸	(/۴۹/۴)۷۶	زن
	(/۶۰)۳۹	(/۴۰)۲۶	خفیف
<۰/۰۰۰۱	(/۵۰/۵)۴۶	(/۴۹/۵)۴۵	متوسط
	(/۲۷/۷)۱۳	(/۳۲/۴)۳۴	شدید
>۰/۰۰۰۱	(/۵۸/۶)۸۲	(/۴۱/۴)۵۸	مزمن
	(/۲۵)۱۴	(/۷۵)۴۱	موقت

موقت بیماری ($p < 0/05$) با استفاده از اینترنت برای جستجوی اطلاعات سلامت، ارتباط معنی‌داری مشاهده گردید (جدول شماره ۴).

با استفاده از آزمون رگرسیون لجستیک، بین سن ۲۰ و کمتر از ۲۰ سال ($p < 0/05$)، تحصیلات زیردیپلم و کمتر ($p < 0/001$)، همچنین دیپلم ($p < 0/001$)، جنس مؤنث ($p < 0/05$) و وضعیت

جدول شماره ۴: ارتباط بین استفاده از اینترنت برای جستجوی اطلاعات سلامت، مشخصات دموگرافیک و وضعیت پزشکی

متغیر	استفاده از اینترنت		OR تطبیق نشده		OR تطبیق شده	
	تعداد (درصد)	pvalue	OR (95% CI)	pvalue	OR (95% CI)	pvalue
سن	۲۰ و کمتر از ۲۰	<۰/۰۰۰۱	۰/۲۷(۰/۱۶-۰/۴۵)	<۰/۰۰۰۱	۲/۴۷(۱/۱۵-۵/۳۳)	<۰/۰۰۵
	بیشتر از ۲۰	-	۱	-	۱	-
تحصیلات	زیردیپلم و کمتر	<۰/۰۰۰۱	۰/۰۹(۰/۰۴-۰/۱۷)	<۰/۰۰۰۱	۰/۱۶(۰/۰۶-۰/۳۹)	<۰/۰۰۰۱
	دیپلم	<۰/۰۰۰۱	۰/۲۲(۰/۱۱-۰/۴۳)	<۰/۰۰۰۱	۰/۱۸(۰/۰۷-۰/۴۶)	<۰/۰۰۰۱
جنس	لیسانس و بالاتر	-	۱	-	۱	-
	مرد	-	۱	-	۱	-
شدت بیماری	زن	<۰/۰۰۰۱	۲/۶۶(۱/۶۳-۴/۳۶)	<۰/۰۰۰۱	۲/۵۶(۱/۲۳-۵/۳۵)	<۰/۰۰۵
	خفیف	<۰/۰۰۰۱	۵/۲۵(۲/۱۴-۱۲/۸۲)	<۰/۰۰۰۱	-	-
وضعیت بیماری	متوسط	<۰/۰۰۵	۳/۸۸(۱/۶۴-۹/۱۸)	<۰/۰۰۵	-	-
	شدید	-	۱	-	۱	-
تعداد ویزیت پزشک	مزمن	-	۱	-	۱	-
	موقت	<۰/۰۰۰۱	۵/۱۸(۲/۳۷-۱۱/۳۴)	<۰/۰۰۰۱	۳/۵(۱/۳۲-۹/۲۷)	<۰/۰۰۵
بیمار/همراه بیمار	یک بار	<۰/۰۰۰۱	۵/۸۱(۲/۱۹-۱۵/۳۸)	<۰/۰۰۰۱	-	-
	۲-۵ بار	<۰/۰۰۵	۳/۵۹(۱/۳۶-۹/۴۹)	<۰/۰۰۵	-	-
بیمار/همراه بیمار	۵ بار <	-	-	-	-	-
	بیمار	>۰/۰۰۵	۰/۸۳(۰/۵۰-۱/۳۶)	>۰/۰۰۵	-	-
	همراه	-	-	-	-	-

براساس نسبت شانس تطبیق شده (CI= .۹۵) گروه سنی ۲۰ و کمتر از ۲۰ سال پس از حذف اثر مخدوش‌کننده‌ها، ۲/۴۷ برابر گروه سنی بیشتر از ۲۰ سال جستجوی اطلاعات سلامت داشتند. همچنین گروه زیردیلم و کمتر پس از حذف اثر مخدوش‌کننده‌ها، ۸۴٪ کمتر از گروه لیسانس و بالاتر و گروه دیپلم‌ها، ۹۲٪ کمتر از گروه لیسانس و بالاتر، جستجوی اطلاعات سلامت داشتند. جنس مؤنث نیز پس از حذف اثر مخدوش‌کننده‌ها، ۲/۵۶ برابر نسبت به جنس مذکر، اطلاعات سلامت را جستجو کرده بودند.

بحث

در پژوهش حاضر یکی از پدیده‌های نو، به نام اینترنت بررسی گردید. اینترنت در سال ۱۳۷۳، به ایران وارد و از آن به بعد، آمار تعداد کاربران اینترنت همه ساله رشد بالایی را نشان دادند. به این دلیل، نیاز به شناخت علمی این پدیده در حال رشد در ایران با توجه به تبعات آن، امری اجتناب‌ناپذیر است (۸). اینترنت اغلب اولین جای مراجعه برای اطلاعات سلامت است، اما به دلیل عدم مهارت‌های جستجو، حجم بالای اطلاعات و کیفیت متفاوت اطلاعات سلامتی آنلاین، پیدا کردن اطلاعات مورد نیاز و با کیفیت می‌تواند وقت‌گیر و ناکارآمد باشد. وجود اطلاعات متنوع و متعدد در حیطه سلامت و بهداشت در دنیای وب و در نهایت استفاده از اطلاعاتی که صحت و اعتبار آن نامعلوم است می‌تواند خطراتی را برای فرد استفاده‌کننده به همراه داشته باشد. مطالعه حاضر نشان داد اکثریت نمونه‌های مورد مطالعه (۴۱٪) از اینترنت در مورد وضعیت سلامتی خود استفاده کرده‌اند. در همین راستا، در برخی مطالعات؛ در حالی که ۸/۸۷٪ کاربران، جستجوی عمومی در اینترنت داشتند، اما در زمینه اطلاعات سلامت فقط ۴/۵۸٪ در اینترنت به جستجو پرداخته بودند (۴). همچنین در مطالعات Oluwaseun در نیجریه، ۷/۳۳٪ (۹) و Jeannot در سوئیس، ۱۰٪ نمونه‌ها، جستجوی اطلاعات مربوط به سلامت داشتند (۱۰)، و در مطالعه Rogith، ۲۷٪ بیماران سرطانی در مورد بیماری خود به جستجو در اینترنت پرداخته بودند (۱۱). شاید بتوان گفت علت استفاده کم از اینترنت در مورد جستجوی اطلاعات سلامت، اختلال در سرعت اینترنت و یا نبود وب‌سایت‌های معتبر برای

جستجوی اطلاعات پزشکی در ایران است. در این مطالعه، اکثریت نمونه‌های مورد بررسی از زبان مادری (فارسی) برای جستجو در اینترنت استفاده کرده بودند که مطابق با مطالعاتی که در ایتالیا (۵)، هند (۱۲) و عربستان (۴) انجام شده، می‌باشد. لذا با توجه به اینکه انگلیسی زبان اول این کشورها نبوده، می‌تواند به‌عنوان یک متغیر مؤثر بر جستجوی اطلاعات سلامت کاربران باشد؛ زیرا اطلاعات پزشکی در سایت‌های معتبر احتمالاً بیشتر به زبان انگلیسی می‌باشد. در مطالعه حاضر، ۵۳٪ از نمونه‌ها در یک‌ماه حتی یک‌بار از اینترنت جهت جستجو اطلاعات سلامت استفاده نکرده بودند، در حالی که در آمریکا (سال ۲۰۰۲) با توجه به گسترده نبودن اینترنت در آن زمان، ۱۹٪ نمونه‌ها حداقل یک‌بار در هفته به جستجو در اینترنت در زمینه اطلاعات سلامت می‌پرداختند (۱۳)، که دلیل آن می‌تواند علاوه بر اختلال سرعت، احتمالاً آشنابودن نمونه‌ها با چگونگی جستجو در اینترنت باشد. در این مطالعه، جنس مؤنث نسبت به مذکر و گروه سنی کمتر از ۲۰ سال، همچنین تحصیلات بالاتر از لیسانس، جستجوی اطلاعات سلامت بیشتری داشتند و بین سن، تحصیلات و جستجوی اطلاعات سلامت در یک‌ماه نیز ارتباط معنی‌داری مشاهده شد که در این راستا، در مطالعه Siliquini (۵)، در جنس مذکر، جوان‌ترین گروه سنی مطالعه (۱۸-۲۹ ساله) و افراد با سطح تحصیلات بالاتر، در اینترنت جستجوی اطلاعات سلامت بیشتری داشتند، ولی در جنس مؤنث (گروه سنی ۳۰-۴۱ سال)، بالاترین استفاده مشاهده شد. در مطالعه AlGhamdi (۴)، افراد ۳۹-۳۰ ساله، جنس مؤنث و افراد با تحصیلات بالاتر؛ جستجوهای مکرر بیشتری در اینترنت برای جستجوی اطلاعات سلامت نسبت به سایر متغیرها داشتند. همچنین در مطالعه Liu، تفاوت معنی‌داری در سواد سلامت و جنس مشاهده گردید (۱۴). در مطالعه حاضر احتمالاً جنس مؤنث، با توجه به اینکه به سلامتی خود بیشتر اهمیت می‌دهند و گروه سنی زیر ۲۰ سال و تحصیل‌کرده‌ها به علت آشنایی بیشتر با اینترنت، به جستجوی بیشتری در اینترنت پرداخته بودند.

در مطالعه حاضر، سرطان بیشترین موضوعی بود که نمونه‌های مورد پژوهش به جستجو آن پرداخته بودند. در همین راستا، در مطالعه Rutten (۱۵) نیز جستجوگران بیشتر موضوع سرطان پستان

همچنین نسبت به صحت و اعتبار اطلاعات موجود در اینترنت نظارت داشته باشند. داشتن اطلاعات اولیه درباره بیماری‌ها باعث صرفه‌جویی اقتصادی در هزینه‌های بعدی درمان می‌شود؛ زیرا با آگاهی و مراقبت اولیه می‌توان از وخامت و گسترش بیماری جلوگیری کرد.

تشکر و قدردانی

این مقاله منتج از طرح تحقیقاتی (کد مصوبه اخلاق ۱۳۹۴،۹۰؛ کد طرح مصوب ۹۴۵۸۳) دانشگاه علوم پزشکی قم می‌باشد. بدین وسیله از معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی قم تشکر و قدردانی می‌شود.

و بعد سرطان پروستات را جستجو کرده بودند که احتمالاً دلیل افزایش آن، شایع شدن انواع سرطان در کشور می‌باشد. در مقایسه با آن در مطالعه Adeyoyin (سال ۲۰۱۵)، بالاترین نیاز اطلاعات سلامت در جوانان، تغذیه عنوان شده است (۶). در این مطالعه، ۸۷٪ از نمونه‌ها در مورد وضعیت پزشکی خود جستجو کردند. در همین راستا، در مطالعه بیگدلی (۲) نیز ۷۵٪ برای خودشان جستجو کرده بودند.

نتیجه‌گیری

با توجه به میزان استفاده کم و آشنا نبودن جامعه در زمینه جستجوی اطلاعات سلامت، مسئولان باید نسبت به برنامه‌ریزی جهت افزایش مهارت و سواد اطلاعات سلامت تلاش کنند.

References:

- Ghalavand H, Eskrootchi R, Alibeyk MR, Haghani H. The relationship between information quality and external quality markers in Persian public health web pages. *J Health Adm* 2012;15(47):59-66. [Full Text in Persian]
- Bigdeli Z, Azimi MH, Zare F. Study of affecting Factors the search for health information on the web by women working in the Khuzestan Water and Power Authority. *Libr Inform Sci Q* 2010;15(1):165-84. [Full Text in Persian]
- de Boer MJ, Versteegen GJ, van Wijhe M. Patients' use of the Internet for pain-related medical information. *Patient Educa Couns* 2007;68(1):86-97.
- AlGhamdi KM, Moussa NA. Internet use by the public to search for health-related information. *Int J Med Inform* 2012;81(6):363-73.
- Siliquini R, Ceruti M, Lovato E, Bert F, Bruno S, De Vito E, et al. Surfing the internet for health information: an italian survey on use and population choices. *BMC Med Inform Decis Mak* 2011;11:21.
- Adeyoyin SO, Oyewusi FO. A Survey of the Needs and Utilization of Health Information among Young Adults in Abeokuta, Ogun State, Nigeria. *Library Philosophy and Practice* 2015. Available from: <http://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/1296>. Accessed May 15, 2016.
- Skinner H, Biscope S, Poland B, EG, Goldberg E. How adolescents use technology for health information: Implications for health professionals from focus group studies. *J Med Int Res* 2003;5(4):e32.
- Ranjbar Z, Darvizeh Z, Naraghizadeh A. The comparison of quantity and quality use of internet in relation to mental health and academic achievement of students in Tehran. *J Psychol Stud* 2011;7(2):11-36. [Full Text in Persian]
- Obasola OI, Agunbiade OM. Online health information seeking pattern among undergraduates in a Nigerian University. *SAGE Open* 2016;6(1):1-9.
- Jeannot JG, Froehlich F, Wietlisbach V, Burnand B, Terraz O, Vader JP. Patient use of the Internet for health care information in Switzerland. *Swiss Med Wkly* 2004;134 (21-22):307-12.
- Rogith D, Yusuf RA, Hovick SR, Fellman BM, Peterson SK, Burton-Chase AM, et al. Patient knowledge and information-seeking about personalized cancer therapy. *Int J Med Inform* 2016;88:52-7.

12. Akerkar SM, Kanitkar M, Bichile LS. Use of the Internet as a resource of health information by patients: a clinic-based study in the Indian population. *J Postgrad Med* 2005;51(2):116-8.
13. Diaz JA, Griffith RA, Ng JJ, Reinert SE, Friedmann PD, Moulton AW. Patients' use of the Internet for medical information. *J Gen Intern Med* 2002;17(3): 180-5.
14. Liu YB, Liu L, Li YF, Chen YL. Relationship between Health Literacy, Health-Related Behaviors and Health Status: A Survey of Elderly Chinese. *Int J Environ Res Public Health* 2015;12(8):9714-25.
15. Rutten LJ, Squiers L, Hesse B. Cancer-related information seeking: hints from the 2003 Health Information National Trends Survey (HINTS). *J Health Commun* 2006;11 Suppl 1:147-56.

Search for Health-Related Information in Internet by People Referred to Clinics of Training-Treatment Centers in Qom City, Iran, 2015

Zahra Jafary Nodoushan¹, Khadijeh Alipour Nodoushan², Hoda Ahmari Tehran^{3*}, Narges Mohammad Salehi², Sarallah Shojaei², Azadeh Asgarian², Mohsen Farahabadi²

¹Student Research Committee, International Campus, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran.

²Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran.

³Department of Medical Education Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

4

*Corresponding Author:
Hoda Ahmari Tehran,
Tehran University of
Medical Sciences, Tehran,
Iran.

Email:
ahmari9929@yahoo.com

Received: 28 Apr, 2016

Accepted: 14 Jul, 2016

Abstract

Background and Objectives: Health information include a wide spectrum of information, including information about diseases and how to prevent and treat them early, which is one of the main concerns for most people. In this study, the internet search for health information was investigated in referrers to clinics of educational-treatment centers in Qom city.

Methods: The present research was conducted as a descriptive cross-sectional study on 457 referrers (patients or relatives) to clinics of educational-treatment centers of Qom University of Medical Sciences using quota sampling and a questionnaire adopted from AlGhamdi's study, 2015. Data were analyzed using chi-square tests and logistic regression at the significance level of $p < 0.05$.

Results: Forty-one percent of the study samples have used Internet for their health status. In the investigation on search for health Information, most of the samples (87%) used the internet for their medical status. The most searched subject (14%) was cancer, and the majority of samples (52%) stated that medical information obtained from the internet was useful and (58%) stated relatively sufficient. Using the chi-square test, a significant relationship was observed between age ($p=0.001$), education ($p=0.000$), and search for health information in one month.

Conclusion: Due to the low use of and unfamiliarity of the society with search for health information, authorities should try to plan to increase skill and literacy on health information efforts. Also, they should monitor accuracy and reliability of the information available on the Internet.

Keywords: Consumer health information; Health literacy; Information technology; Internet.